

Opettajan ja esimiehen oikeudet, vastuut ja velvollisuudet 9.3.2021

Illan aiheita

- Työtehtävien hoitaminen omalla puhelimella
- Henkilökohtainen koskemattomuus ja siihen liittyvää oikeuskäytäntöä
- Kunnianloukkaus ja siihen liittyvää oikeuskäytäntöä
- Opettajalle hyödyllisiä oppaita
- Luonnonsuojelurikkomus

Työtehtävien hoitaminen omalla matkapuhelimella

Työtehtävien hoitaminen omalla puhelimella

- Kaupunki määräsi, että ne opettajat, joilla ei ole työpuhelimta käytössään, joutuvat käyttämään kevään 2020 etätyöjaksossa omia puhelinlaitteitaan ja henkilökohtaisia liittymiään viranhoidolliseen viestintään
- Mikäli opettaja kieltäytyi oman puhelimen käytöstä, hän työskenteli oman sijoituskoulunsa koulupolun avoinna olevalta koululta käsin ja hänelle osoitettiin työvälineet lähityöskentelyyn
- Sadat kaupungin perusopetuksen opettajat ”velvoitettiin” jakamaan henkilökohtainen puhelinnumerosa jokaiselle oppilaalleen
- Päätös muotoiltiin oman puhelimen käyttökorvausilmoitukseksi ja päätökseen liitettiin ehdoton muutoksenhakukielto
- Opettajille maksettiin oman puhelimen käytöstä 50 euron kertakorvaus

EOAK 30.11.2020 nro 5000/2020

- 17.3.2020 ja 20.3.2020 tehtyjen päätösten otsikoiden mukaan päätökset koskivat etätyöjakson aikana opettajille oman puhelimen käytöstä maksettavaa kertakorvausta
- Päätösten kieli ei täyttänyt hallintolain vaatimusta selkeästä ja ymmärrettävästä kielestä
- 17.3.2020 tehdystä päätöksestä sai sen kuvan, että kaupunki velvoittaa opettajat käyttämään etäopetusjakson 18.3.–13.4.2020 ajan omaa puhelinta työtehtävien hoitamiseen
- 20.3.2020 tehdyssä päätöksessä todetaan, että opettajat velvoitetaan käyttämään omaa puhelinta työtehtävien hoitamiseen
- 20.3.2020 päätöksessä todetaan kuitenkin lisäksi, että tarvittaessa rehtori voi antaa opettajan käyttöön kaupungin liittymän
- 20.3.2020 päätöksestä kävi myös ilmi, että opettaja voi kieltäytyä oman puhelimen käytöstä
- Työntekijän ei lähtökohtaisesti tarvitse käyttää omia työvälineitä, vaan työnantajan tulee antaa työntekijälle työn suorittamiseen tarkoituksenmukaiset ja riittävät välineet

Henkilökohtainen koskemattomuus

Opettajan toimintaa ohjaavat

- Lainsäädäntö
 - Suomen perustuslaki
 - Varhaiskasvatuslaki
 - Perusopetuslaki
 - Lukiolaki
 - Laki ammatillisesta koulutuksesta
 - Rikoslaki
- Koulutuksenjärjestäjän ohjeet ja työnpaikan toimintaohjeet
- Huoltajien kanssa sovitut menettelytavat (avoimuus)

Henkilökohtainen koskemattomuus

- Suomen perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja turvallisuuteen.
- Suomen perustuslain 15 §:n mukaan jokaisen omaisuus on turvattu.
- Henkilökohtaiseen koskemattomuuteen tai omaisuuteen ei saa puuttua ilman laissa säädettyä perustetta.
- Perusteita puuttua henkilökohtaiseen koskemattomuuteen tai omaisuuteen
 - Perusopetuslaissa säädettyt kurinpitotilanteet
 - Lukiolaissa säädettyt kurinpitotilanteet
 - Ammatillisessa laissa säädettyt kurinpitotilanteet
 - Varhaiskasvatuslaki – ei säädetty esim. lapsen kiinnipidosta
 - Häätävarjelu, pakkotila

Vain laissa säädetyt ojentamiskeinot mahdollisia

- Kotitehtävien suorittaminen koulun jälkeen (PO)
- Kasvatuskeskustelu (PO puuttumiskeino)
- Liatun tai epäjärjestykseen saatetun koulun omaisuuden tai tilan puhdistaminen tai uudelleen järjestäminen (kasvatuksellinen toimi, PO)
- Jälki-istunto (hiljaa istuminen/kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevat kirjalliset, suulliset tai muut tehtävät, PO)
- **Luokasta/opetustilasta poistumaan määrääminen**
- **Esineiden ja aineiden poisotto-oikeus**
- Tavaroiden, säilytystilojen tai vaatteiden (päällisin puolin) tarkastaminen (turvaamistoimi)
- Opiskelu-oikeuden epääminen (turvaamistoimi)
- Kirjallinen varoitus (kurinpitorangaistus–valitusoikeus)
- Määräaikainen erottaminen (kurinpitorangaistus–valitusoikeus)

Häiritsevän ja turvallisuutta vaarantavan oppilaan poistaminen voimakeinoin

- Rehtorilla ja opettajalla oikeus poistaa oppilas tai opiskelija, joka ei noudata opetustilasta poistumismääräystä tai joka ei poistu koulun alueelta saatuaan rehtorilta opiskelun epäämispäätöksen loppupäivän ajaksi
- Jos oppilas/opiskelija koettaa vastarintaa tekemällä välttää poistamisen, oikeus käyttää sellaisia tarpeellisia voimakeinoja, jotka puolustettavia ottaen huomioon oppilaan ikä, tilanteen uhkaavuus
- Poistettua perusopetuksen oppilasta ei saa jättää valvomatta
- Kirjallinen selvitys tapahtuneesta koulutuksen järjestäjälle, jos käytetty voimakeinoja

Häiritsevän esineen poisottaminen

- Oikeus ottaa haltuun esine tai aine, **jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista**
- Koskee vain perusopetusta
- Toimivalta rehtorilla tai opettajalla
- Jos oppilas vastarintaa tekemällä välttää haltuun ottamisen, oikeus käyttää sellaisia esineen tai aineen haltuun ottamiseksi välttämättömiä voimakeinoja, joita voidaan pitää puolustettavina oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarviointi.
- Ei saa käyttää voimankäyttövälineitä
- Kirjattava ja ilmoitus huoltajalle

Kännykän takavarikointi oppilaan huonon käytöksen takia

- Luokanopettaja oli ollut peruskoulun oppilaiden kanssa leirikoulussa ulkomailla. Oppilas oli käyttäytynyt museoretkellä huonosti mm. koskemalla tauluun kiellosta huolimatta. Rangaistuksena opettaja otti oppilaalta kännykän pois ja palautti sen oppilaalle vasta seuraavana päivänä.
- Oppilaan huoltaja kanteli opettajan menettelystä oikeuskanslerille.

Apulaisoikeuskanslerin päätös Dnro OKV/1219/1/2017

- Perustuslaissa säädetty omaisuuden suoja koskee myös oppilaiden matkapuhelimia.
- Tästä syystä kenelläkään ei ole ilman lakiin perustuvia valtuuksia oikeutta vaatia luovuttamaan puhelimensa hallintaa
- Perusopetuslaissa on säädetty sallituista kurinpitokeinoista
- Tapauksessa ei käynyt ilmi, että oppilas olisi häirinnyt opetusta tai muiden oppimista nimenomaan häneltä haltuun otetulta kännykältä
- Oppilaaseen kohdistuvina kurinpitokeinoina olisi voitu käyttää vain perusopetuslaissa säädettyä
 - jälki-istuntoa tai kirjallista varoitusta tai oppilas olisi voitu määrätä poistumaan opetustilasta (valvonta)

Hätävarjelu rikoslaki 4 luku 4 §

Aloitettun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet.

- Käytöksellään varaksi itselleen tai muille ja tilanne vaatii välittömiä toimia
- Hätävarjelun liioittelu on rangaistava teko
- Ei voida käyttää kurinpitokeinona
- Erikseen tapahtuman jälkeen selvitetään, onko perusteita käyttää laissa säädettyjä kurinpitokeinoja

Mahdollisia hätävarjelutilanteita

Aina ensin tulee selvittää, voidaanko tilanne hoitaa ilman, että kajotaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen tai omaisuuden suojaan

Toimien on oltava mahdollisimman passiivisia

- Oppilaiden ja lasten välisen tappelut
- Väkivaltaisesti käyttäytyvä lapsi tai oppilas
- Oppilas rikkoo omaa tai toisen omaisuutta

Pakkotila

- Muun kuin hätävarjelussa tarkoitettu tilanne, kun kyseessä on pakottavan vaaran torjumiseksi tarkoitettu tarpeellinen teko
- Teko oltava kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet.
- Esim. pieni lapsi tai oppilas karkaa ja on vaarana, että juoksee auton alle.

Puuttuminen oppilaiden ja lasten välisiin tappeluihin

- Opettajalla velvollisuus puuttua
 - Oppilailla oikeus turvalliseen oppimisympäristöön
 - Lapsilla oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön
 - Hätävarjelu
- Olennaista on, miten puututaan ja miten toimitaan sen jälkeen, kun tappelijat on erotettu toisistaan
 - Toimien oltava mahdollisimman passiivisia
 - Riskinä hätävarjelun liioittelu
- Asian selvittely tapahtuman jälkeen
 - Yhteys molempiin huoltajiin
 - Kiusaamistilanteeseen osallistuneiden nimet eivät ole salassa pidettävää tietoa
 - Mahdolliset kurinpitokeinot
 - Oppilashuollolliset toimet
 - Onko oppilaisiin tai opettajiin tullut vahinkoa
- Onko tarvetta tehdä lastensuojelulain edellyttämä ilmoitus poliisille
- Turvallisuuden takaaminen oppilaille jatkossa
- Mahdolliseen kiusaamiseen puuttuminen

Syyte pahoinpitelystä

- Koulunkäyntiohjaajaa syytettiin 11-vuotiaan oppilaan pahoinpitelystä.
- Syyttäjän mukaan koulunkäyntiohjaaja oli syyllistynyt oppilaan pahoinpitelyyn potkaisemalla häntä jalkaan, ottamalla oppilasta ranteista kiinni, kaatamalla hänet lattialle ja puristamalla ranteista niin, että ranteisiin oli aiheutunut punoitusta.
- Koulunkäyntiohjaaja kiisti syytteen, mutta oli myöntänyt menetelleensä syytteessä kuvatulla tavalla lukuun ottamatta jalkaan potkaisua. Hän väitti ainoastaan yrittäneen siirtää oppilaan jalkaa pois tietä.
- Koulunkäyntiohjaaja katsoi, että hänellä oli laillinen peruste menettelylle tai ainakin oli toiminut hätävarjelutilanteessa.

Koulunkäyntiohjaajan näkemys asiasta

- Koulunkäyntiohjaajan mukaan oppilas ei ollut pyynnöistä huolimatta suostunut siirtymään luokan oven edestä pois, jotta ohjaajan mukana olleet erityisoppilaat olisivat voineet mennä turvallisesti omaan luokkaansa.
- Koulunkäyntiohjaaja oli alkanut siirtämään oppilasta omin toimin. Oppilas oli saanut raivokohtauksen ja alkanut potkimaan ja lyömään. Ohjaajan mukaan hän oli joutunut laittamaan oppilaan lattialle pitäen hänen käsistään kiinni turvatakseen oman, raivokohtauksen saaneen oppilaan ja muiden oppilaiden turvallisuuden.
- Tilanne kesti noin 2 – 3 minuuttia

Käräjäoikeuden perustelut

- Asiassa on jäänyt näyttämättä, että koulunkäyntiohjaaja olisi syylistynyt oppilaan potkaisemiseen
- Koulunkäyntiohjaaja on ollut huomattavasti isokokoisempi kuin oppilas ja olisi voinut hyökkäyksen torjumiseksi käyttää myös muita keinoja kuten kiinnipitoa ilman maahan vientiä. Oppilaan mukaan kiinnipito on satuttanut häntä ja hänelle on jäänyt punaiset jäljet ranteisiin Käräjäoikeuden mukaan ohjaajan menettely on ollut hyvin voimakasta siihen nähden, että kyseessä oli pieni poika.
- Tilanne on tapahtunut koulussa, jossa on erityistarpeita omaavia oppilaita.
- Lapsen potkimisesta ja lyömisestä aiheutunut tilanne ei siten voinut olla kovin yllättävä ja poikkeuksellinen
- Koulunkäyntiohjaajan menettely on ylittänyt sen, mitä voidaan kokonaisuutena arvioiden pitää puolustettavana hyökkäyksen torjumiseksi ja ohjaajalta olisi voitu vaatia kohtuudella muunlaista suhtautumista
- Ohjaajan käytös ei siten ollut hätävarjelua eikä anteeksiannettavaa hätävarjelman liioittelua.
- Ohjaajan on täytynyt ymmärtää, että hän menettelyllään puuttuu lapsen ruumiilliseen koskemattomuuteen ja siitä aiheutuu hänelle kipua (tahallinen teko - pahoinpitely)

Käräjäoikeuden tuomio 17.1.2019

Koulunkäyntiohjaaja

- Tuomittiin pahoinpitelystä 40 päiväsakkoon á 20 €, yhteensä 800 €
- määrättiin suorittamaan valtiolle rikosuhrimaksu 80,00 €
- Velvoitettiin korvaamaan valtiolle todistelukustannukset 129,60 €

Koulukäyntiohjaaja velvoitettiin korvaamaan yhteisvastuullisesti kaupungin kanssa

- valtiolle oppilaan oikeudenkäyntikulut 1.227,60 €
- oppilaalle kivusta, särystä ja tilapäisestä haitasta 2.000 € sekä asian selvittelykuluista 100 €

Syyte pahoinpitelystä ja virkavelvollisuuden rikkomisesta

- Syyttäjä katsoi, että opettaja oli koulun käytävällä tehnyt ruumiillista väkivaltaa 10-vuotiaalle oppilaalle tarttumalla käsivarresta sekä repäisemällä/vetäen käsivarresta kiinni pitäen
- Pahoinpitelyllä on oppilaalle aiheutunut ainakin kipua
- Syyttäjän mukaan opettaja on virkaa hoitaessaan syylistynyt pahoinpitelyyn ja näin ollen rikkonut viranhaltijalain mukaista virkavelvollisuuttaan suorittaa virkatehtävät asianmukaisesti sekä käyttäytyä asemansa ja tehtävänsä edellyttämällä tavalla
- Teko on kohdistunut alaikäiseen lapseen, joten teko ei sen vakavuus ja vahingollisuus ja muut tekoon liittyvät seikat huomioon ottaen kokonaisuutena arvostellen ole ollut vähäinen
- Opettaja myönsi tarttuneensa oppilasta käsivarresta, mutta kiisti syylistyneensä pahoinpitelyyn

Oppilaan huoltajan vaatimukset

- Opettajat tuomittava syyttäjän rangaistusvaatimuksen mukaisesti
- Opettaja velvoitettava korvaamaan oppilaalle loukkauksen aiheuttamista kärsimyksestä 600 euroa viivästyskorkoineen tekopäivästä 19.11.2019 lukien
- Opettaja velvoitettava korvaamaan huoltajien oikeudenkäyntikulut 742,50 eurolla

Opettajan selvitys tapahtumista

- Oppilaiden tehtävänä oli koulun käytävällä tehdä ”pudotuskoe”, jossa tutkittiin ilmanvastusta
- Oppilas oli käyttäytynyt häiritsevästi tilanteessa ja hänet oli määrätty poistumaan luokkaan, josta hän oli palannut omatoimisesti takaisin käytävälle
- Ohjaaja oli palauttanut oppilaan takaisin luokkaan, josta tämä oli edelleen ilman lupaa poistunut käytävälle
- Opettaja määräsi oppilaan tulemaan takaisin luokkaa, mutta tämä ei totellut
- Opettajan mukaan käsillä oli myös vaaratilanne, koska oppilas oli seissyt koetta suorittavan oppilaan takana
- Opettaja otti oppilaan käsivarresta kiinni ja veti tämän käsivarresta kiinni pitäen pois aulatilasta takaisin luokkaan

Käräjäoikeuden perustelut

- Videotallenteelta on nähtävissä, että opettaja saapuu aulatilaan, tarttuu oppilasta käsivarresta ja vetäisee tämän kohti ovensuuta, josta oppilas jatkaa kävelyä pitkin käytävää
- Tallenteen perusteella ei ole pääteltävissä, että kyse olisi ollut repimisestä
- Vaikka menettely sinänsä on ylittänyt sen, mitä oppilaan ohjaaminen on vaatinut, ei opettajan tarttuessaan kiinni oppilaan käsivarresta yhdellä kädellä ja säilyttäessään otteensa enintään muutamien sekuntien ajan, ole täytynyt mieltää tekevänsä oppilaalle syytteessä mainittua ruumiillista väkivaltaa
- Vaikka teko olisikin mahdollisesti aiheuttanut oppilaalle lyhytaikaista kipua, ei opettajan ole täytynyt pitää sitä menettelynsä varmana tai edes todennäköisenä seurauksena

Käräjäoikeuden perustelut

- Tapahtumaolosuhteita kokonaisuutena arvioiden ei voida katsoa, että opettaja olisi tarkoittanut toimia tilanteessa virkavelvollisuutensa vastaisesti tai ymmärtänyt siten menettelevänsä
- Opettajan ei näytetty tahallaan pahoinpidelleen oppilasta tai rikkoneen virkavelvollisuuttaan
- Syyte ja kaikki siihen perustuvat vaatimukset hylätään
- Todistelusta aiheutuneet kustannukset jäävät valtion vahingoksi
- Tuomio on lainvoimainen

[illegible]

Tapaturma kotitaloustunnilla

- Peruskoulun kotitaloustunnin aikana 14-vuotiaan oppilaan kasvoille oli uppopaistamisen yhteydessä roiskunut kuumaa öljyä, minkä seurauksena oppilas oli saanut palovammoja
- Oppilaan mukaan:
 - Opettaja oli laiminlyönyt huolellisuusvelvoitteensa, sillä oppitunnilla ei käyty uppopaistamiseen liittyviä turvallisuusohjeita läpi kattavasti, eikä opettaja ollut varmistanut oppilaiden turvallista työskentelyä työpisteissä
 - Opettaja oli kertonut oppitunnilla ainoastaan, että öljy ei saa olla niin kuumaa, että se höyryää
 - Opettaja ei myöskään ollut osoittanut oppilaille ensiapukaapin tai sammutuspeittojen sijaintia missään vaiheessa lukuvuoden kotitalousopetuksen aikana, ja tapahtuman jälkeinen ensiapu oli ohjeiden vastaista
 - Hän oli joutunut antamaan ensin itse itselleen ensiapua kylmällä vedellä, ennen kuin opettaja oli tuonut hänelle pakastehernepussin
- Oppilas/oppilaan huoltaja teki asiasta rikosilmoituksen ja poliisi tutki asiaa vammantuottamuksena
- RL 21 luvun 10 §:n mukaan vammantuottamukseen syyllistyy se, joka huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle ruumiinvamman tai sairauden, joka ei ole vähäinen

Tapaturma kotitaloustunnilla

- Opettajan mukaan:
 - Työturvallisuuteen liittyviä asioita oli harjoiteltu huolellisesti oppilaiden kanssa edellisen lukuvuoden aikana toteutetun oppopaistamisen yhteydessä
 - Myös kyseisellä oppitunnilla yleiset turvallisuusohjeet käytiin oppilaiden kanssa läpi ennen työskentelyn aloittamista
 - Hän kävi jokaisessa oppilaskeittiössä varmistamassa, että oppilaat olivat ymmärtäneet oppopaistamisen ohjeet ja varustaneet työpisteen ohjeistuksen mukaisesti sekä myös havainnollistanut ko. oppilaalle oppopaistamisen oikeat työvaiheet esimerkin avulla
 - Hän oli valvonut työskentelyn aikana oppilaiden toimintaa huolellisesti
 - Oppilaita oli ohjeistettu yleisten turvallisuusohjeiden läpikäynnin yhteydessä, että palovamman välitön ensiapu on altistuneen alueen viilentäminen
 - Hän aloitti tilanteessa välittömän ensiavun kylmällä, oppilaan rauhoittamisella sekä avun soittamisella

Asian oikeudellinen arviointi

- Onko opettaja laiminlyönyt opettajana hänelle kuuluvan velvollisuuden estää vamman syntyminen eli menetellyt riittävän huolellisesti
- Onko syntynyt seuraamus eli palovamma ollut välittömässä syy-yhteydessä opettajan mahdolliseen laiminlyöntiin
- Asianosaisilla on toisistaan hyvin poikkeavat näkemykset opettajan menettelyn huolellisuudesta eli kotitaloustunnilla annetun ohjeistuksen sisällöstä ja siellä noudatetuista toimintatavoista
- Näin ollen tapahtumassa on opettaja menettelyn huolellisuuden ja mahdollisen laiminlyönnin osalta kyse sana sanaa -vastaan tilanteesta
- Kuitenkaan siitä, olisiko nyt aiheutunut seuraamus tapahtunut huolimatta opettajan menettelystä, vai oliko tapahtumassa kyse tapaturmasta, ei todennäköisesti tultaisi saamaan näyttöä, vaikka kaikki rikosepäilyn selvittämiseksi kohtuudella vaadittavat ja tehtävissä olevat esitutkintatoimenpiteet suoritettaisiin

Syyttäjän päätös esitutkinnan lopettamisesta

- Asiassa saadun selvityksen perusteella syyttäjä katsoi, että esitutkinnassa ei tultaisi saamaan riittävää näyttöä syytteiden nostamiseksi asiassa
- Asiassa toimitetusta selvityksestä ilmenee, että tapauksessa aiheutuneiden vammojen kaltaiset vammat paranevat yleensä hyvin
- Näin ollen myöskään tärkeä yleinen tai yksityinen etu ei vaadi esitutkinnan jatkamista
- Esitutkinta lopetettiin prosessuaalisella perusteella
- Päätös ei sisältänyt kannanottoa siihen, onko opettaja syyllistynyt siihen rikokseen, josta rikosilmoitus oli tehty

Kunnianloukkaus

Kunnianloukkaus

- Julkisen viran- tai toimenhaltijan on siedettävä ankaraakin työhönsä kohdistuvaa asiallista arvostelua.
- Jos viesteissä arvostellaan opetustehtävässä toimivan menettelyä viran/tehtävän hoidossa, ei kysymyksessä siksi yleensä ole kunnianloukkaus.
- Sallittuna arvosteluna voidaan pitää esimerkiksi opettajan opetukseen tai toimintaan kohdistuvaa arvostelua (opetusmenetelmät, arviointi, ja kurinpitotoimet).
- Kunnianloukkaus voi olla mahdollinen, jos arvostelu tai valheellisten tietojen levittäminen kohdistuu henkilökohtaisiin ominaisuuksiin tai yksityiselämän piiriin kuuluviin asioihin, kuten esimerkiksi terveydentilaan, ulkonäköön tai etniseen taustaan.
- Kunnianloukkaus voi olla kyseessä myös silloin, jos toisesta levitetään valheellista tietoa ja näin aiheutetaan toiselle vahinkoa tai kärsimystä tai asianomainen joutuu halveksunnan kohteeksi. Kynnys kunnianloukkauksen toteen näyttämiseen on melko korkea, joten rikosilmoituksen tekemistä kannattaa aina harkita tarkasti.

Kunnianloukkaus- syyte käräjäoikeudessa

- Koulun entinen oppilas ("oppilas") oli julkaissut opettajastaan kirjoituksen tämän kampanjasivuille Facebookissa
- Kirjoituksen mukaan opettaja oli opettajana toimiessaan ollut mukana oppilaan koulukiusaamisessa
- Kun kirjoitus oli poistettu, oli oppilas julkaissut sen omalla Facebook-sivuillaan ja sallinut sen edelleen jakamisen
- Oppilas oli julkaissut kirjoituksen 22-vuotiana ja väitetty kiusaaminen oli tapahtunut, kun oppilas oli alakoulun 5. luokalla
- Syytteen mukaan oppilas oli esittänyt opettajasta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on ollut omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa
- Opettaja vaati oppilaalle rangaistusta syytteen teonkuvauksen mukaisesti
- Lisäksi opettaja vaati, että oppilas velvoitetaan korvaamaan hänelle vahingonkorvausta kärsimyksestä sekä oikeudenkäyntikulut

Käräjäoikeuden tuomio

- Käräjäoikeus tuomitsi oppilaan kunnianloukkauksesta 20 päiväsakkoon yhteensä 120 euroa
- Oppilas velvoitettiin maksamaan opettajalle
 - Vahingonkorvauksena 2 500 euroa viivästyskorkoineen 15.2.2018 lukien
 - Asianosaiskuluina 300 euroa
 - Oikeudenkäyntikuluja 2 093,62

Käräjäoikeuden perustelut

- Oppilas oli riidattomasti joutunut kiusaamisen kohteeksi peruskoulussa ollessaan
- Oppilas ei ollut halunnut tulla käräjäoikeudessa kuulluksi
- Kunnianloukkauksen edellyttämää tahallisuutta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, onko väitteen esittäjä voinut perustellusti lähteä siitä, että väitteen tueksi on esitettävissä riittävät perusteet
- Asiassa ei ollut esitetty luotettavaa selvitystä siitä, että opettaja olisi menetellyt oppilaan väittämin tavoin tai muuten osallistunut taikka sallinut oppilaan kiusaamisen
- Koska muuta selvitystä oppilaan kirjoituksen sisältämän tiedon todenperäisyyden varmentamiseksi ei ollut esitetty, katsottiin oppilaan kirjoituksen sisältämän tiedon opettajasta olleen valheellinen
- Oppilaan katsottiin toimineen tahallisesti

Hovioikeuden tuomio

- Oppilas valitti kärkeäoikeuden tuomiosta hovioikeuteen
- Hovioikeus ei muuttanut kärkeäoikeuden tuomiota
 - Oppilas julkaisi kirjoituksen 22-vuotiaana
 - Aikuisena hänen olisi tullut tarkastella kriittisesti väitteitään ja niiden esitystapaa
 - Väitteiden tueksi ei riitä pelkästään oppilaan itsensä opettajan toimintatapojen vuoksi kokema ahdistus
 - Mikään esitetty selvitys ei viitannut siihen, että opettaja olisi osallistunut kiusaamiseen tai seurannut sitä hyväksyvästi vierestä
 - Oppilaalla ei ollut vahvoja perusteita pitää kirjoituksessaan esittämiä väitteitään totena
- Oppilas velvoitettiin maksamaan opettajan oikeudenkäyntikuluja hovioikeudessa 3 352,44 euroa

Laiton uhkaus

Laiton uhkaus ja kunnianloukkaus

- 18-vuotias lukion opiskelija on julkaissut sosiaalisessa mediassa videon, jossa oli mm. väittänyt opettajan tehneen seksuaalisia tekoja lapsilleen sekä uhannut opettajaa tappamisella

Laiton uhkaus (nuorena henkilönä):

- Syyttäjä katsoo, että opiskelija on uhannut opettajaa rikoksella sellaisissa olosuhteissa, että opettajalla on ollut perusteltu syy pelätä henkilökohtaisen turvallisuutensa olevan vakavassa vaarassa
- Opiskelija on esitutkinnassa tunnustanut menettelyn
- Syyttäjä vaatii opiskelijan tuomitsemista 40 päiväsakon sakkorangaistukseen

Kunnianloukkaus

- Oli epäily, että opiskelija on esittänyt opettajasta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko oli omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä opettajalle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa
- Syyttäjä kuitenkin jätti 8.6.2020 tekemässään päätöksessä syytteen nostamatta epäilystä rikoksesta, koska rikoksen syyteoikeus oli vanhentunut
- RL 8 luvun 1 §:n mukaan syyteoikeus tässä tapauksessa vanhentuu 2 vuodessa
- Teko oli tehty 19.5.2018 ja syyte olisi tullut nostaa viimeistään 19.5.2020

Laiton uhkaus- vahingonkorvausvaatimukset

- Henkilövahinkoasiain neuvottelukunnan suosituksia vahingonkorvausten määrästä liittyen laittomaan uhkaukseen:
 - Ei välitöntä vakavan väkivallan uhkaa: 100-800 euroa
 - Välitön vakavan väkivallan uhka: 500–1 500 euroa
- Opettajan vaatimukset käräjäoikeudessa
 - Vaatii rangaistusta syyttäjän esittämän syytteen mukaisesti
 - Vahingonkorvausta kärsimyksestä 1 500 euroa viivästyskorkoineen 19.5.2018 lukien
 - Oikeudenkäyntikulut

Käräjäoikeuden tuomio

- Käräjäoikeus tuomitsi tekohetkellä alle 18-vuotiaan opiskelijan laittomasta uhkauksesta nuorena henkilönä 40 päiväsakkoon yhteensä 240 euroa
- Lisäksi opiskelija tuomittiin maksamaan opettajalle korvausta kärsimyksestä 600 euroa lisättynä viivästyskorolla 19.5.2018 lukien sekä korvaamaan opettajan 3 579,51 euron oikeudenkäyntikulut

Käräjäoikeuden tuomion perustelut

- Asiassa oli riidatonta, että opiskelija oli uhannut videolla tappaa asianomistajan
- Vaikka opiskelija ei itse julkaissut videota, hänen olisi pitänyt huomioda, että opettaja saa kuulla uhkauksesta
- Opettaja oli opettanut opiskelijaa yhden kurssin verran, eikä hän muistanut tai tunnistanut videon tekijää opiskelijakseen
- Opettaja oli ottanut uhkauksen vakavasti, koska oli kokenut uhkauksessa samoja elementtejä aiemmin tapahtuneiden kouluampumisten kanssa
- Opettajalla oli videon nähtyään perusteltua aihetta pelätä oman ja läheistensä turvallisuuden puolesta
- Teon rikosoikeudellista vastuuta ei poista se, että karkea kielenkäyttö kuuluu rap-kulttuuriin

Tulossa olevia oikeustapauksia

Tapaturma teknisen työn opetuksessa

Turvallinen opiskeluympäristö

- Kaikilla kouluasteilla on oppilaalle ja opiskelijalle säädetty oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön
- Vaarojen arviointi
- Opettajalla valvontavelvollisuus

Tapaturma teknisen työn opetuksessa

- Teknisen työn opetuksen yhteydessä sattui tapaturma, jonka seurauksena oppilaalle aiheutui vakava ja pysyvä sormivamma
- 7. luokan oppilas oli sahannut vannesahalla vasemman käden keskisormen poikki
- Osa sormesta jouduttiin poistamaan sairaalassa
- Opetuksenjärjestäjä teki tapaturmasta välittömästi ilmoitukset aluehallintovirastolle (AVI) ja poliisille

Tapahtumainkulku

- Välitunti oli juuri päättynyt, opettaja ja oppilaat saapuivat luokkaan ja oppilaat menivät jatkamaan edellisellä tunnilla aloittamiaan töitään
- Luokkaan saapuessaan opettajan puhelin soi ja hän vastasi koulun kuraattorin puheluun
- Puhelun aikana hätäantynyt oppilas tuli konesalista ilmoittaen opettajalle ”meni sormi poikki, soita hätäkeskukseen!”
- Opettaja totesi tapahtuneen, aloitti ensiavun sekä soitti hätäkeskukseen
- Ambulanssi haki oppilaan sairaalaan
- Työsuojeluviranomainen teki asiasta rikosilmoituksen sekä antoi syyttäjän pyynnöstä lausunnon asiasta laaditun esitutkintapöytäkirjan perusteella

Tapahtumainkulku

- Tapaturman sattuessa oppilas oli toisen oppilaan kanssa kahdestaan konesalissa
- Oppilas oli sahannut n. 5 cm x 10 cm x 15 cm puukappaletta
- Toinen oppilas oli ollut hiomapöydän ääressä
- Ennen tapaturmaa opettaja oli käynyt ko. tuntien aikana useita kertoja konesalissa eikä ollut havainnut mitään poikkeavaa koneiden turvallisuuteen liittyen
- Oppilaat oli opetettu ja opastettu koneiden turvalliseen käyttämiseen ennen kuin saivat luvan käyttää koneita
- Oppilaan tuli ilmoittaa opettajalle mikäli aikoo käyttää konetta
- Tässä tapauksessa oppilas ei ilmoittanut opettajalle aikomuksestaan käyttää vannesahaa

Syyte työturvallisuusrikoksesta

- Syyttäjä katsoo, että opettaja ja rehtori ovat tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoneet työturvallisuusmääräyksiä
 - Rehtorin vastuulle on kuulunut koulutasolla riskien arviointi
 - Opettajan vastuulle on kuulunut teknisen työn opetuksen työnjohto ja valvonta sekä oppilaiden työturvallisuudesta huolehtiminen
- Teknisen työn luokan konesalissa tekoaikaan 13-vuotias oppilas on työskennellyt opettajan työnjohdon ja valvonnan alaisena ja on tehnyt nuorille vaarallista työtä ilman työn edellyttämää välitöntä valvontaa

Syyte työturvallisuusrikoksesta

- Riskien arviointia koskevassa koululta saadussa ja opettajan laatimassa Työn riskien arviointikorteissa ei ole riittävällä tavalla arvioitu ja varmistettu työn turvallisuutta
- Käytössä olleet "Työnriskien arviointikortit" (tehty 9/2015 ja 9/2017) ovat olleet puutteellisia ainakin koneiden osalta, koska vaaratekijöiden kohdalla ei ole täsmennetty minkälaisesta vaaratekijästä on kysymys ja että voidaanko se estää tai poistaa

Syyttäjä katsoo, että opettaja ja rehtori ovat laiminlyöneet:

- Riittävän järjestelmällisesti selvittää ja tunnistaa työstä ja työolosuhteista aiheutuvat haitta- ja vaaratekijät
- Arvioida työvälineen turvallisuuden
- Kiinnittää huomiota työvälineen turvallisuuden arvioinnissa työvälineen ja sen liikkuvien osien, ulkoisen rakenteen, automaattisten toimintojen sekä muihin työn ja käyttöolosuhteiden aiheuttamiin vaaroihin ja haittoihin

Syyte työturvallisuusrikoksesta

Syyttäjä katsoo, että opettaja on laiminlyönyt:

- Huolehtia tarpeellisilla toimenpiteillä työntekijöiden turvallisuudesta ja terveydestä työssä sekä jatkuvasti tarkkailla työympäristöä ja työtapojen turvallisuutta
- Antaa työntekijälle riittävät tiedot työpaikan haitta- ja vaaratekijöistä
- Huolehtia siitä, että työntekijän ammatillinen osaaminen ja työkokemus huomioon ottaen nuori työntekijä on perehdytetty riittävästi työhön, työssä käytettäviin työvälineisiin ja niiden oikeaan käyttöön sekä turvallisiin työtapoihin erityisesti ennen uuden työn tai tehtävän aloittamista
- Huolehtia siitä, että oppilaiden käytössä ollut vannesaha on ollut oikein asennettu siten, että vannesahan teräsuoja on ollut asennettuna riittävän alas, niin että suojaamatonta osaa saa olla terästä näkyvissä vain 8 mm ja ettei se ole aiheuttanut haittaa tai vaaraa sillä työskenteleville oppilaille

[illegible]

Luonnonsuojelurikkomus- menettämisseuraamusta koskeva vaatimus

- Syyttäjän mukaan rehtori on hoitaessaan lakkautetun koulun tyhjentämistä myynyt tahallaan tai ainakin huolimattomuudesta ilman toimivaltaisen ELY-keskuksen myöntämää luonnonsuojelulain 45 §:ssä tarkoitettua lupaa ja/tai luonnonsuojelulain 49 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa toiselle henkilölle seuraavat luonnonsuojelulaissa/lintudirektiivissä rauhoitettujen lintulajien täytetyt yksilöt:

• Pilkkasiipi x 2	Tuulihaukka x 3
• Kaakkuri	Kanahaukka x 2
• Merimetso	Ruskosuohaukka
• Ruokki	Suopöllö
• Kuovi	Varpushaukka
• Mustakurkku-uikku	Hiirihaukka
• Leveäpyrstökihu	Sarvipöllö
• Kalatiira x 2	Piekana
• Riskilä	
• Pikkukäpylintu	
• Taivaanvuohi	

Luonnonsuojelurikkomus- menettämisseuraamusta koskeva vaatimus

- Syyteoikeus siitä luonnonsuojelurikkomuksesta, mihin rehtori on syyttäjän mukaan syylistynyt, on rikoslain perusteella vanhentunut
- Syyttäjän mukaan menettämisvaatimus ei ole kuitenkaan vanhentunut
- Syyttäjä vaatii, että lintujen ostaja on tuomittava 15-24 päiväsakon suuruiseen sakkorangaistukseen sekä menettämään valtiolle rikoksen kohteena olleet linnut
- Lisäksi syyttäjä vaatii, että rehtori sekä lintujen ostaja tuomitaan yhteisvastuullisesti menettämään se arvo, mikä rikoksen kohteena olleilla rauhoiteluilla eläimillä on ollut lajinsa edustajana
- Ympäristöministeriön rauhoitettujen eläinten ja kasvien ohjeellisista arvoista antamassa asetuksessa 9/2002 säädettyjen arvojen perusteella rikoksen kohteena olleiden yksilöiden arvo on ollut yhteensä 13.473,00 euroa

[illegible]

KIUSAAMISEN VASTAINEN TYÖ KOULUISSA JA OPPILAITOKSISSA

Kristiina Laitinen
Sanna Haanpää
Laura Francke
Matti Lahtinen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Oppaat ja käsikirjat 2020:3a

<https://www.oph.fi/fi/tilastot-ja-julkaisut/julkaisut/kiusaamisen-vastainen-tyo-kouluissa-ja-oppilaitoksissa>

SISÄLTÖ

SAATTEEKSI	5
JOHDANTO	6
1 KUSAAMINEN ON VALLAN VÄÄRINKÄYTTÖÄ	8
2 KUSAAMISEN ESIINTYVYYS	11
3 LAINSÄÄDÄNTÖ SUOJAA JA VELVOITTA	13
3.1 Turvallisuuden varmistaminen on yhteistyötä	13
3.2 Kiusaamisen vastainen suunnitelma	14
3.3 Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat	15
3.4 Järjestyssäännöt	16
3.5 Kurinpito- ja puuttumiskeinot	17
3.6 Rikoksen tunnusmerkistön täyttävä kiusaaminen	20
3.7 Ilmoitusvelvollisuudet ja oikeus tiedonsiirtoon	21
4 VERKOSSA TAPAHTUVA KUSAAMINEN	26
4.1 Verkkokiusaamisen tunnuspiirteet	26
4.2 Mobiililaitteiden käytön säännöt koulussa	27
4.3 Sosiaalinen media ja digitaaliset pelit kiusaamisen näkökulmasta	28
5 KUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISY	30
5.1 Keskiössä yhteisöllinen toimintakulttuuri	30
5.2 Tunne- ja vuorovaikutustaitoja voidaan oppia ja opettaa	32
5.3 Opiskeluhoolto on hyvinvointityötä	34
5.4 Kiusaamisen vastaiset ohjelmat ja menetelmät	37
6 KUSAAMISEEN PUUTTUMINEN	39
6.1 Tieto kiusaamisesta mahdollistaa puuttumisen	39
6.2 Selvittämiskeskustelut	40
6.3 Seuranta on välttämätöntä	41
6.4 Kirjaaminen luo oikeusturvaa	42
6.5 Jos kiusaaminen tapahtuu verkossa	42
6.6 Huoltajalle ilmoittaminen	43
6.7 Viranomaisille ilmoittaminen	44
6.8 Kurinpito- ja puuttumiskeinot kiusaamistilanteessa	45
6.9 Muutokset opetusjärjestelyissä	45
6.10 Koulun vaihtaminen	45

6.11 Opiskeluhoollon palvelut oppilaan tukena	46
6.12 Kiusaaminen voi olla rikos	46

7 TOIMINTAOHJEITA AMMATTILAISILLE, OPPILAILLE JA HUOLTAJILLE	47
7.1 Opetuksen järjestäjä	47
7.2 Rehtori	48
7.3 Opettaja	49
7.4 Opiskeluhoolloryhmä	50
7.5 Opiskeluhoollon palvelujen asiantuntijat	50
7.6 Oppilaan oikeudet, vastuut ja velvollisuudet	51
7.7 Huoltajan oikeudet, vastuut ja velvollisuudet	52
LIITTEET	54
Liite 1 Tietolähteitä kouluyhteisön hyvinvoinnista ja turvallisuudesta	54
Liite 2 Esimerkkejä sosiaalisen median palveluista ja digitaalisista peleistä kiusaamisen näkökulmasta	56
Liite 3 Esimerkkejä kiusaamisen vastaiseen työhön kehitetyistä menetelmistä	62
Liite 4 Materiaaliinukkeja	63

LAADITTU 29.1.2020

TURVALLINEN UIMAOPETUS

TÄMÄN MATERIAALIN OVAT LAATINEET SEURAAVAT TAHOT
OPETUSHALLITUS, KUNTALIITTO, OPETUSALAN AMMATTIJÄRJESTÖ OAJ JA SUOMEN
UIMAOPETUS- JA HENGENPELASTUSLIITTO

**KUNTA
LIITTO**

Linkki:

https://www.suh.fi/files/2709/Turvallinen_uimaopetus.pdf

Opetushallituksen opas 2017:5a

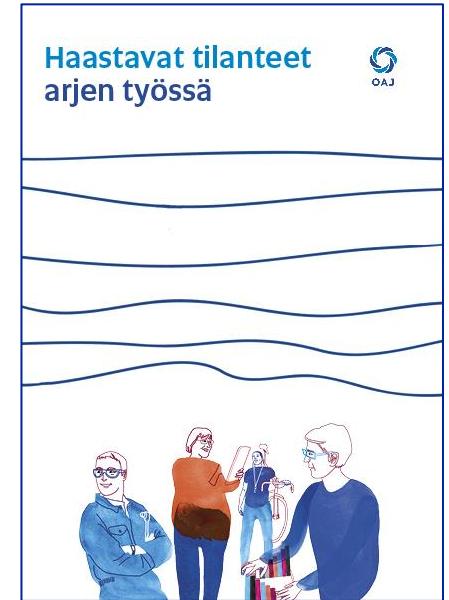
- Opas tietokoneen, kännykän ja muiden mobiililaitteiden käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista koulussa
- Laadittu erityisesti perusopetusta varten, mutta voidaan hyödyntää myös lukiossa ja ammatillisessa koulutuksessa
- Sisältää ohjeita mm.
 - Sähköisten oppikirjojen ja oppimateriaalin käytöstä
 - Omien laitteiden käytöstä koulutyössä
 - Mobiililaitteiden käytön rajoituksista koulussa
 - Mobiililaitteiden käytöstä välitunnilla
 - Laitteen epäasiallisesta käytöstä
 - Oppilaan vahingonkorvausvelvollisuus koulun laitteen rikkoutumisesta ja katoamisesta

Opas: Haastavat tilanteet arjen työssä

- Yhteistyö huoltajien kanssa
- Epäasiallisesti käyttäytyvät huoltajat
- Toimintaohjeita, jos kohtaat epäasiallista viestintää
- Kanteluiden tekeminen
- Koulun henkilöstöstä tehdyt rikosilmoitukset
- Sovittelu
- Opetushenkilöstöä ja rehtoreita koskevat ilmoitusvelvollisuudet
- Koulun henkilöstöön kohdistuvat rikokset

Ammatillinen oikeusturvavakuutus

Mitä OAJ:n jäsenilleen ottama oikeusturvavakuutus korvaa?

- Omia ja vastapuolen asianajo- ja oikeudenkäyntikuluja
- Työ- ja virkasuhteeseen liittyvissä riita- ja rikosasioissa (tuottamukselliset rikossyytteet)
- Vakuutus tulee voimaan 6 kk:n kuluttua OAJ:n jäsenyyden alkamisesta

Ei korvaa, jos

- Vakuutetulle vähäinen merkitys
- Virallisen syyttäjän syyte koskee tahallista tekoa (mm. pahoinpitelyrikokset) tai törkeää huolimattomuutta

Mitä OAJ:n jäsenilleen ottama oikeusturvavakuutus korvaa?

- Korvauksen enimmäismäärä 7 000 euroa
- Jos käyttää OAJ:n ohjaamana ulkopuolista lakimiestä, korvausmäärä 20 000 euroa
- Omavastuu oikeudenkäyntikuluista on 15 %, jos OAJ:n juristien ohjaamana, muuten 20 %
- Kuitenkin vähintään 200 euroa
- Vakuutuksen käyttäminen edellyttää aina liiton puoltoa

ISOT ASIAT

*päätetään
lähellä sinua*

#KOULUTUSRATKAISEE
#KUNTAVAALIT2021

oaj.fi/kuntavaalit

Kiitos mielenkiinnosta!

Kristiina.tuhkiainen@oaj.fi